

אלו נערות פרק שלישי כתובות

עין משפט נר מצוה

א ז (מ"י) פ"א מהלכות
נדרה הלכה יג ופ"ג
מהלכות גיטות הלכה ב
טו"ט ע"ח ס"י (ש"א):

מוסף רש"י

הניחא לר' ישבב. אי
לא כלל הוא אלף
לאפוקי מדרי' סימלי
למפיק חד מחייבי לאוין
אמי ואמטענין דנכל
חייבי לאוין עשה ר"ע
ממחייב (דקדוקי סו"ט). אלא
אי טעמא דנפשיה
קאמר. וכלל כיל ולא
אזריז סימלי לחודיה
פליג אלף אשטענין דכל
שטילא דחיסור הולד
ממור (שם ובני"ז) שם
(טו). ר' נחניא בן
הקנה היה עושה את
יום הכפורים כשבת
לתשלומין. ההלוק גיט
ביום הכפורים ומתחייב
כרת. פטור מן השלומין
כאלו הדלוקי שבת שזו
מתחייב בנפשו מיתת ב"ד
דשטין לן דפטור מלשם
דשטין (שם). ואלף
יהיה אסון עש יענש, הא
אס אסון יהיה לא יענש,
שף יוכי' שמתו בדי
שמים שנקרסו חיו ונזו
אסון הוא קרי, שנאמר
(בראשית כג) וקרו אסון
הלך פטור מלשם (פסחים
כט). ועיי' לב. ושבויות
ל' אף יום הכפורים
כרת כמיתת ב"ד דמי
(נחניא ז). הכל בידי
שמים. ומשנות ומכאנות
הנאס לאס, כולו על ידי
גזירת שמים, חוץ מצנינים
פחים. נזי, נזי, פחים,
חולי הכל על ידי חוס
מנו (ש"ס) (ג) עד שיפוט
היום (ז) (ג) א: לזי
פחים, קרי הטפס (ב"מ
קז). א: מלכה והקור פח
ומקש דרך עקש, כי בידו
הדבר מלוי לשמור מן
הזנה, ויש מפרשים לזי
פחים קור וחוס (רשב"ם
ב"ב קסד). והאמר רב
יוסף וכן תני רבי חייא.
המלא קאמר דלמך רב
יוסף מני צלמה וכן מני
סי' (שם טו"ח).

תוספות ר"ד

מתני' דלא כר"י. בן
הקנה. פירוש מתני'
המחייב קנס לבא על
אחרת ואפי' שמתחייב
כרת בביתו. דתני ר"י
[בן הקנה] היה עושה
יהי"כ כשבת לתשלומין.
פי' לפטור המדליק את
הגדיש ביה"כ כאילו
הדליק בשבת מה שבת
שהיא מיתת ב"ד פטור
מתשלומין דבתנן מתני'
לקמן בבא על בתו וילפי'
לה מולא יהי' אסון.
אף יו"ה כ' שהוא בכרת
ביתו אדם פטור מן
התשלומין. פי' דמשמע
במיתת ב"ד למיזר היכא
דליכא מיתת ב"ד משלם
דמי ודלתי. אף אסון
האומר בדי שמים פטור
מן התשלומין:

ל.

אי לאפוקי מדריב סימאי קאתי. תימא תיפשוט דרבי ישבב טעמא
דנפשיה קאמר אליבא דמ"ד צפ"ק דיבמות (דף יא. וס) הבא על
יבמתו וחזר וזנא אחד מן האחים על זרתה צעשה דהא תנן בפרק
ר"ג (יבמות דף ג.) ר"ג אומר דאין צעילה אחר צעילה ע"כ רבי ישבב
טעמא דנפשיה קאמר והוה התם כר'
ישבב דאין קידושין מופסין בחייבי
עשה ולהכי אין אחר צעילה כלום
כדלמך התם בגמרא^(א) אמתני' דאין
אחר חליצה כלום אמר רב הונא אמר
רב זו דברי ר"ע דלמך דאין קידושין
מופסין בחייבי לאוין ומסתמא הכא
אליבא דר"ע מספקא ליה אי טעמא
דנפשיה קאמר אי לאו לכך נראה
חד דגרס' צפ"ק דיבמות (דף יא.)
זר אמר זללא וזללא זה מוכיח ר"מ
צהיה צעמעה דל"ג צעשה וכו' פרימ'
דהיינו לאו שחלץ לאחת דלמך קרא
אשר לא יצנה כיון שלא צנה שז
לא יצנה אחרת ה"נ כיון שצנה
שום יצמה לא יצנה אחרת:

איבא בינייהו בעוזה לב"ג. פי'
צקוט' צעולה שלא דרכה
דפלוטא דר"מ ורבי אלעזר
היא בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף
נט. וס) אי כסירה לב"ג וה"ל למימר
ולר"מ דלמך כסירה לב"ג מאי איכא
למימר דקאמר ולר"ע דלמך כו'
ואור"י דמ"ע פריך שפיר כדי
לאוקומי ר"ש בן מנסאי שהוא צתרא
כר"ע שהיה רבו אלף צהא לא חתם
אי פליג ר"מ אר"ש בן מנסאי ור"מ
פי' דהכא לא מיירי בצעולה מאחר
אלף צ"ג שאנס צתולה גמורה ולא
חשיבה ראוייה לקיימה אע"ג דלמך
צהא על יבמתו^(א) אנוסת עצמו
ומפוטת עצמו לא ישא ואם נשא נשוי
מ"מ כיון דלכתחלה לא ישא לא חשיבה
ראוייה לקיימה דלא לא ישא ולא מן
המורה על ע"ג דאם נשא נשוי ה"נ
אמר בוגרת ומוכת ע"ז לא ישא ואם
נשא נשוי אע"ג דהוה מן המורה

כדמוכח התם ועוד דקאמר התם^(ב) מתיב רבא ולו תהיה לאשה
באשה הראייה לו פרע אלמנה לב"ג היכי דמי אילינא בדכרעה
מאי איראיא משום אלמנה תיפוק ליה דהויא לה צעולה שממע
דצוילת עצמו אקורה לו מן המורה ור"מ לא פליג כן:

הב"ב מורים בבא ע"ה הגדה שמשלם קנס. תימא לר"י מנלן דר"ש בן מנסאי מורה זה דלמך כר' נחוניא בן הקנה ס"ל דחייבי כריתות
פטורים מן התשלומין ומיהו ר"ש התימני ע"כ לית ליה דר' נחוניא מדאיטערין למעוטי חייבי כריתות מולו תהיה לאשה אשה שיש
זה הויה דע"כ לא איטערין למעוטי אלף חייבי כריתות דחייבי לאוין ס"ל בסוק החולין (יבמות דף מט. וס) דלית צהו הויה אלף מר"ש
בן מנסאי קשה מנלן דלית ליה דר' נחוניא ועוד אפי' ר"ש התימני דלמך אית ליה דר' נחוניא ואיטערין למעוטי מולו תהיה לאשה
יבמה לשוק דאין קידושין מופסין זה לר"ע כדלמך צהאשה רבה (סס דף כז. וס) וי"ל דרב חסדא ס"ל דאין שום מנא סובר כרבי
נחוניא ולה"ק ולאפוקי כו' ובקונט' פירש דאמתת' קאד דמפקא מדרי' נחוניא ומיהו מנ"ל דמפקא מינייה דלמך מודה ר' נחוניא דחייבי
כריתות יש להן קנס דרבייהו קרא חד לחייבי לאוין וחד לחייבי כריתות ולר"ע קאד דמפקא מתני' מדרי' נחוניא דכיון דאין קידושין
מופסין בחייבי לאוין איכא לאוקומי הכן תרי ריבויי חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאוין חייבי כריתות לר' נחוניא לא^(א) ונראה לרשב"א
לתרן^(ב) דע"כ מפקא מתני' מר' נחוניא דלר' נחוניא אין חילוק בין חייבי כריתות לחייבי מיתות ב"ד או מאסון אסון או כדדריש רבא
כרת שלי כמיתה שלכם ואם יש קנס לר' נחוניא בחייבי כריתות יש ג"כ בחייבי מיתות ב"ד ומתני' קתני צא על צהו פטור: **הב"ב בידי**
שמים חוץ מצנינים פחים. והא דלמך^(א) (שם דף כז.) לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה אלמא יכול לשמור עצמו מן הפורענות וכן קרי
נטוי דאסור לעבור תחתיו התם מן הפשיעה יכול לשמור עצמו דהא ודאי שצידו להמית עצמו אלף כשמצינאין עליו מן השמים כלום
חולי זה יבנה אלמא צדידי שמים הוא וי"ל דהיינו שיחם הקצ"ה עולמו או יתן לו מלגזשים ולא יטערך ליהרר וא"ת והא פחים בידי שמים
הוא כדלמך^(ב) צבדאשית רבה צפרשה ע"י אל' אנטונינוס לרבי צלי עלי אל' רחמנא שויצב מצינא אל' דא ללואתא היא יתיר חד כסו
ויצינא אולא אל' תשתוב משרבא אל' הא כדו ללואת דכתיב אין נסתר מחמתו וי"ל דקרא כתיב צעוצרי דרכים או צמלמנה כדרך שהמלכים
עושים דצדק אין אדם יכול ליהרר מן החוס אלף אס רואה ליצב צביתו יכול להזהר שיצב צבית של אצנים או יכנס צמלמנה ויש מפרשים דליניס
פחים חדא מילתא היא כלומר צינים שהם פחים לאדם לשון פח ומוקש ואינו כן דצפ"ק דמסכת ע"י (דף ג. וס) מייית לה [אהא] דכתיב
ומעשה אדם כדגו הים מהן דגים שצים כיון שקדרה עליהן חמה מיד מתים [אף] צני אדם כיון שקדרה עליהם חמה מיד מתים] והא
דלמך (בכרות דף לג.) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים אין ענינו לכאן דהתם קאי על הולד צמעי אמו (מה טז.) שגחרין אס היא
עני או עשיר גבור או חלש טפס או חכם אלף דליק ורשע לו^(א) והכא מיירי צמלמנה הנאצות על האדם: **מ"ו שחרב בית בור'.**
וא"ת אמאי לא נקט מ' שנה קודם שחרב בהמ"ק דמ' שנה קודם שחרב גלתה סנהדרין כו' שלא דנו דיני נפשות וי"ל דלפעמים לזכרון
שעה היו חוזרין סנהדרין ללשכת הגזית ולהכי לא פסיקא ליה למיתני מ' שנה קודם שחרב וא"ת אל"כ מאי פריך בפרק היו צוקרין
(סנהדרין דף מה.) גבי מעשה וצדק ר' יוחנן בן זכאי צעוקי' תאנים ופריך מי הוה צנסהדרין והא תניא כל שנתייז של רבן יוחנן בן זכאי
מאה ועשרים שנה מ' עסק צפרקמטיא ומ' למד ומ' לימד ומיתא מ' שנה קודם שחרב גלתה סנהדרין כו' והשתא מאי קשיא ליה כיון
דלפעמים היו חוזרין ודנין וי"ל דרבן יוחנן בן זכאי צדק צעוקי' תאנה תאנה דלצינה היה ומשום דיני נפשות דלצינה לא היו חוזרין
לעולם דעיקרם לא גלו אלף משום רצינה דחו דנפשי רוצחים כדלמך ר' צפ"ק דמסכת ע"י (דף ט. וס) וי"מ דלהכי נקט משחרב בהמ"ק משום
דקודם לכן אע"פ שגלו היו בגדי כהונה מכפרים על מויד דלא אחריו ציה כדלמך ר' צפרקין יש צערכין (ערכין דף טו. וס) ואין נראה דהא
צימי שמעון בן שטאי היה בגדי כהונה והיה דא ארבע מיתות כדלמך ר' צפרקין אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו. וס) ואר"ש בן שטא אראה
צמלמנה אלף שנה שך אחר אחר חזרה וכו' לא זו משום עד שנשכו נשם ופריך ור"מ א"כ מאי פריך בפרק היו צוקרין
שצטלו סנהדרין כו' ועוד אמר (מסכת י:) מרשעים יאל רשע כו' ומה צמנן צמלמנה קיים איירי מדקאמר ונמצא את מת חיה גולה:

חייבי עשה מזרי ואדומי. בתוך שלשה דורות דכתיב (דברים כג)
דור שלישי יבא להם דור שני לא ולא הבא מכלל עשה עשה: הניחא.
אי רבי ישבב האי כל שאין לו היתר ציהא דקאמר אליבא דר"ע לאו
כללל כיל אלף לאפוקי מדריב סימאי לחודיה אמת ואחייבי לאוין הוא
דפליג לאוסופי חייבי לאוין (ז) צכהונה
אלף שום חייבי עשה לא הוסף:
שפיר. מזינו למימר איכא צינייהו
דשמעון התימני ור"ש בן מנסאי
חייבי עשה: **אלף.** אי לאו אדריבי
סימאי קאי וטעמא דנפשיה קאמר
נשם ר"ע שכל שאין לו היתר ציהא
צאשה זו הולד ממור מאי איכא
למימר: **צעולה לר"ג.** שאין צה לאו
דאלמנות וגירושין אלף עשה דצתולה
יקח (ויקרא כה.) ולא צעולה. וא"ת יש
כלן לאו דונה לא אשכחן דלמך
פנוי הבא על הפנויה עשהא וזה אלף
ר' אלעזר (ה) ולית הלכתא כוותיה
ואין וזה אלף הנצעת לפסול לה.
וצעולה שלא דכרעה איירי דאי
דכרעה תו ליכא קנס: ומאי שאל.
האי עשה משאר עשה דמודה ציה
ר"ע: **דכזה ליה עשה שאינו שום**
כלל. שאינו נוהג אלף צ"ג אלף
עשה דמזרי ואדומי נוהג בכל הקהל:
הא נמי יש צה הויה. המקדש אשה
צימי נדומה מקודשת: ולאפוקי מדרי'
נחוניא. מתני' דמחייב תשלומין לצא
על אחותו ואע"פ שמתחייב כרת
צציתו מפקא מדרי' נחוניא: **אם יוס**
הכפורים כשנב. לפטור המדליק את
הגדיש ביום הכפורים כאילו הדליקו
צשבת: **מה שבת.** שהוא מיתת ב"ד:
פטור מן השלומין. דמתן צמלמנה^(א)
גבי צא על צהו וילף לה מולא יהיה
אסון ענוש יענש: **אף יוס הכפורים.**
שהוא צכרת חיוצ נפש הוא יוס
ופטור מן התשלומין: **אסון צדי**
אדם. ולא יהיה אסון דמשמע
צמיתת ב"ד למימר דהיכא דליכא
מיתת ב"ד משלם דמי ולדות: **אסון**

צדי שמים. וקראהו אסון: **צינים פחים.** קור וחוס: **צדי שמים.**
אם צאים פורעניות על האדם גזירת המלך הוא: **חוץ צינים פחים.**
שפעמים שצאין צפשיעה: **צדי אדם ינישו.** שלא מגזירת מלך:
דן
הב"ב מורים בבא ע"ה הגדה שמשלם קנס. תימא לר"י מנלן דר"ש בן מנסאי מורה זה דלמך כר' נחוניא בן הקנה ס"ל דחייבי כריתות
פטורים מן התשלומין ומיהו ר"ש התימני ע"כ לית ליה דר' נחוניא מדאיטערין למעוטי חייבי כריתות מולו תהיה לאשה אשה שיש
זה הויה דע"כ לא איטערין למעוטי אלף חייבי כריתות דחייבי לאוין ס"ל בסוק החולין (יבמות דף מט. וס) דלית צהו הויה אלף מר"ש
בן מנסאי קשה מנלן דלית ליה דר' נחוניא ועוד אפי' ר"ש התימני דלמך אית ליה דר' נחוניא ואיטערין למעוטי מולו תהיה לאשה
יבמה לשוק דאין קידושין מופסין זה לר"ע כדלמך צהאשה רבה (סס דף כז. וס) וי"ל דרב חסדא ס"ל דאין שום מנא סובר כרבי
נחוניא ולה"ק ולאפוקי כו' ובקונט' פירש דאמתת' קאד דמפקא מדרי' נחוניא ומיהו מנ"ל דמפקא מינייה דלמך מודה ר' נחוניא דחייבי
כריתות יש להן קנס דרבייהו קרא חד לחייבי לאוין וחד לחייבי כריתות ולר"ע קאד דמפקא מתני' מדרי' נחוניא דכיון דאין קידושין
מופסין בחייבי לאוין איכא לאוקומי הכן תרי ריבויי חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאוין חייבי כריתות לר' נחוניא לא^(א) ונראה לרשב"א
לתרן^(ב) דע"כ מפקא מתני' מר' נחוניא דלר' נחוניא אין חילוק בין חייבי כריתות לחייבי מיתות ב"ד או מאסון אסון או כדדריש רבא
כרת שלי כמיתה שלכם ואם יש קנס לר' נחוניא בחייבי כריתות יש ג"כ בחייבי מיתות ב"ד ומתני' קתני צא על צהו פטור: **הב"ב בידי**
שמים חוץ מצנינים פחים. והא דלמך^(א) (שם דף כז.) לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה אלמא יכול לשמור עצמו מן הפורענות וכן קרי
נטוי דאסור לעבור תחתיו התם מן הפשיעה יכול לשמור עצמו דהא ודאי שצידו להמית עצמו אלף כשמצינאין עליו מן השמים כלום
חולי זה יבנה אלמא צדידי שמים הוא וי"ל דהיינו שיחם הקצ"ה עולמו או יתן לו מלגזשים ולא יטערך ליהרר וא"ת והא פחים בידי שמים
הוא כדלמך^(ב) צבדאשית רבה צפרשה ע"י אל' אנטונינוס לרבי צלי עלי אל' רחמנא שויצב מצינא אל' דא ללואתא היא יתיר חד כסו
ויצינא אולא אל' תשתוב משרבא אל' הא כדו ללואת דכתיב אין נסתר מחמתו וי"ל דקרא כתיב צעוצרי דרכים או צמלמנה כדרך שהמלכים
עושים דצדק אין אדם יכול ליהרר מן החוס אלף אס רואה ליצב צביתו יכול להזהר שיצב צבית של אצנים או יכנס צמלמנה ויש מפרשים דליניס
פחים חדא מילתא היא כלומר צינים שהם פחים לאדם לשון פח ומוקש ואינו כן דצפ"ק דמסכת ע"י (דף ג. וס) מייית לה [אהא] דכתיב
ומעשה אדם כדגו הים מהן דגים שצים כיון שקדרה עליהן חמה מיד מתים [אף] צני אדם כיון שקדרה עליהם חמה מיד מתים] והא
דלמך (בכרות דף לג.) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים אין ענינו לכאן דהתם קאי על הולד צמעי אמו (מה טז.) שגחרין אס היא
עני או עשיר גבור או חלש טפס או חכם אלף דליק ורשע לו^(א) והכא מיירי צמלמנה הנאצות על האדם: **מ"ו שחרב בית בור'.**
וא"ת אמאי לא נקט מ' שנה קודם שחרב בהמ"ק דמ' שנה קודם שחרב גלתה סנהדרין כו' שלא דנו דיני נפשות וי"ל דלפעמים לזכרון
שעה היו חוזרין סנהדרין ללשכת הגזית ולהכי לא פסיקא ליה למיתני מ' שנה קודם שחרב וא"ת אל"כ מאי פריך בפרק היו צוקרין
(סנהדרין דף מה.) גבי מעשה וצדק ר' יוחנן בן זכאי צעוקי' תאנים ופריך מי הוה צנסהדרין והא תניא כל שנתייז של רבן יוחנן בן זכאי
מאה ועשרים שנה מ' עסק צפרקמטיא ומ' למד ומ' לימד ומיתא מ' שנה קודם שחרב גלתה סנהדרין כו' והשתא מאי קשיא ליה כיון
דלפעמים היו חוזרין ודנין וי"ל דרבן יוחנן בן זכאי צדק צעוקי' תאנה תאנה דלצינה היה ומשום דיני נפשות דלצינה לא היו חוזרין
לעולם דעיקרם לא גלו אלף משום רצינה דחו דנפשי רוצחים כדלמך ר' צפ"ק דמסכת ע"י (דף ט. וס) וי"מ דלהכי נקט משחרב בהמ"ק משום
דקודם לכן אע"פ שגלו היו בגדי כהונה מכפרים על מויד דלא אחריו ציה כדלמך ר' צפרקין יש צערכין (ערכין דף טו. וס) ואין נראה דהא
צימי שמעון בן שטאי היה בגדי כהונה והיה דא ארבע מיתות כדלמך ר' צפרקין אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו. וס) ואר"ש בן שטא אראה
צמלמנה אלף שנה שך אחר אחר חזרה וכו' לא זו משום עד שנשכו נשם ופריך ור"מ א"כ מאי פריך בפרק היו צוקרין
שצטלו סנהדרין כו' ועוד אמר (מסכת י:) מרשעים יאל רשע כו' ומה צמנן צמלמנה קיים איירי מדקאמר ונמצא את מת חיה גולה:

[א] [תוספתא צ"ק פ"ו]
שעונות לג. מנהל: ז:
פסחים טו. לג. [תוספתא
פ"ג תוספתא דמנהל
פ"א]. א. צ"מ קו: צ"ב
קמד: ע"ש ע"י ג: ע"ש,
א. סוטה ט: סנהדרין לו:
ע"ש, ד. צ"ל דכרונה,
א. [יבמות טו:]. א. [למך]
לו:]. א. דף נב:]. א. [יבמות
דף נט:]. א. [דף נט. וס]
ד"ה אילמא]. א. ומהר"מ
אומר כי מלך בתוספתא
פרק אלו געויר ר' נחוניא
אומר הבא על אחותו ועל
אחות אביו כי אין להם קנס
וכן היה עושה רבי נחוניא
בן הקנה יו"כ כשצנן,
א. ולי"ל לתרן דע"כ מפקא
מתני' מר' נחוניא דלר'
נחוניא איטערין לאוקומי חד
לחייבי לאוין ועשה וחד ללוא
דכמה לשוק אלף חייבי
כריתות קיס ליה דכרעה
מיתה וי"מ למך צפרקין
אי כרבי נחוניא קרא אחותו
משמע ודחייבי כריתות לא
מקומא כותיה. מ"י.
א. [נו"ע חוק' מנהל: וס].
ד"ה הכל וסו': א. וס:
ד"ה הכל, א. וס:
פ"ד דצנות) על כרחך
אחיה מי היינו שאין ק' אדם
שמתה להרוג עצמו ועוד
נראה לר"י דע"כ אהיה מי
לעמד קאמר וגרסי' ע"כ
אחיה מת וי"כ אהיה מי והיו
כמו המתים להחיות והמים
לדון. מ"י. א. וס:
אפשר לומר לפי שפעמים
היו מפרשים לא פסיקא
ליה. מ"י. א. [נו"ע חוק'
סוטה ח: וצוחס פס: דמי
מכפרים].

תורה אור השלם

- ובי יצא אנשים ונגפו
אשה קרה וצאן ירדתי
ולא ידעתי אסון ענוש
יצאש באשר ישיית עליי
בעל האשה ונתן
בפליים: שמות כא כב
2. ויאמר לא ירד בני
עמכם כי אחיו מת והוא
לבדו נשאך וקראוהו
אסון בדרך אשר תלכו
בה ודודרתם את שבתיו
ביגון שאוליה:
- בראשית מב לח
3. צנים פחים בדרך
עקש שומר נפשו וירחק
מהם: משלי כב ה

גליון הש"ס

נב' איבא בינייהו בעוזה
לב"ג. עי' פסחים מה ע"כ
מוד"ה אלף:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צעולה וכו'
אלף ר' אלעזר וליה. יצ"ב
וביבמות יט ע"כ מסכת
דלף אליבא דר"מ דמיתת
לה צמלמנה ע"ש: